

19.12.2005

Stj/OHa

Kaupunginhallitus

Khs dnro	2005-2392/232
Str dnrr	
Saap./Anl.	23-12-2005

Kaupunginkanslian lausuntopyyntö

**SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON MAKSUTOIMIKUNNAN
MIETINTÖ**

Khs 2005-2392/232

Maksutoimikunta pitää nykyistä maksujärjestelmää keskeisiltä osiltaan edelleen toimivana mutta esittää siihen joitakin muutoksia. Toimikunta esittää, että maksuja voitaisiin periä vain asiakasmaksulaissa mainituista palveluista ja että palvelujen tuottamisen kustannuskehitys otettaisiin huomioon indeksitarkistusten avulla. Maksukattojen yhdistämisestä toimikunta ei ole saanut valmiiksi kokonaisesitystä mutta ehdottaa ns. "välikatoista" luopumista terveydenhuollossa ja jatkovalmistelua kunnallisen terveydenhuollon maksukaton ja sairausvakuutuksen omavastuukaton yhdistämisen osalta. Terveydenhuollon ja päivähoiton maksuihin esitetään joitakin muutoksia. Kotona annettavien palvelujen maksuja esitetään muutettavaksi käyntiperusteisesta aikaperusteiseksi sekä sovellettavaksi myös sosiaalihuoltolain mukaisissa asumispalveluissa ja palveluasumisessa.

Talous- ja suunnittelukeskus toteaa, että asiakasmaksuilla on edelleen merkitystä verorahoituksen täydentäjänä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa erityisesti palvelujen tarpeen kasvaessa väestön ikääntymisen myötä. Mietinnössä todetaan, että vuonna 2003 valtionosuuksilla rahoitettiin kunnallisen sosiaali- ja terveydenhuollon toimintamenoista 20,3 % ja asiakasmaksuilla 7,7 %. Helsingin vastaavat laskennalliset rahoitusosuudet olivat 14,9 % ja 5,9 %. Kun verotulotasaus otetaan huomioon, jäi valtionosuuksilla rahoitettava osuus huomattavasti pienemmäksi (4,2 %). Asiakasmaksut ovat pysyneet pitkään ennallaan vaikka palvelujen tuottamisen kustannukset ovat kohonneet vuosittain. Tästä syystä on erittäin perusteltua tehdä tasokorotus maksuihin ja sitoa ne indeksiin, jotta kustannuskehitys tulee jatkossa vuosittain huomioiduksi. Tulosidonnaisten maksujen osalta tulee myös ansiotason muutoksien vaikuttaa maksujen määrään tulorajojen ja enimmäismaksujen muutosten avulla.

C:\TEMP\TMIV5\maksutoimikunta.doc

Postiosoite PL 20 00099 HELSINGIN KAUPUNKI talousjasuunnittelukeskus@hel.fi	Käyntiosoite Pohjoisesplanadi 11-13 Helsinki 17 http://www.hel.fi/taske/	Puhelin +358 9 1691	Faksi +358 9 655 783	Tilinro 800012-62637	Ly-tunnus 0201256-6 Alv.nro FI02012566
---	--	-------------------------------	--------------------------------	--------------------------------	--

19.12.2005

Maksujen merkitystä niin palvelujen käytön ohjauksessa kuin rahoitussessakin on mietinnössä pohdittu monelta kannalta. Toimikunnan esityksen lähtökohtana on maksukertymän säilyttäminen nykyisellä tasolla. Kun maksujen jälkeenjääneisyys kustannuskehityksestä sekä kunta-laisten maksukyvyyn kasvu otetaan huomioon, tulisi tavoitteena olla kasvattaa maksujen osuutta palvelujen rahoituksessa nykyisestä. Palvelujen käytön ohjauksesta toimikunnan ehdotuksissa todetaan ainoastaan, että maksuilla ohjataan palvelujen käyttöä, jos se tukee sosiaali- ja terveystaloudellisten tavoitteiden toteutumista. Tähän olisi kaivattu selkeitä linjauksia.

Ehdotus maksujen perimisestä vain asiakasmaksulaissa maksullisiksi säädetyistä palveluista ei talous- ja suunnittelukeskuksen käsityksen mukaan ole perusteltu. Se ei ainakaan kannustaisi kehittämään uusia palveluja, koska palvelun saaminen maksulliseksi edellyttäisi lain muutosta, mikä olisi hidasta ja byrokraattista. Nykyinen maksujärjestelmä mahdollistaa kunnallisen harkintavallan maksujen määräämisessä asiakasmaksulaissa ja -asetuksessa säädettyjen enimmäismäärien ja muiden perusteiden puitteissa. Talous- ja suunnittelukeskus katsoo, että tämä liikkumavara maksujen määräämisessä tulisi säilyttää ja maksuttomat palvelut määrittellä laissa nykyiseen tapaan.

Toimikunnan mietinnön maksukattoja koskeva esitys on keskeneräinen eikä mahdollista arviointia sen merkityksestä yksittäisen kunnan kannalta laskemien puuttuessa. Ajatus maksukattojen yhdistämisestä ja välikattojen poistamisesta on kannatettava ja menettely selkiyttäisi maksujärjestelmää käyttäjien kannalta. Jatkovalmistelua edellyttävät myös useat tulositonmaksujen määräytymiseen liittyvät kysymykset, kuten tulokäsite sekä etuuksien ja vähennysten huomioon ottaminen maksuja määrättäessä. Näillä saattaa olla merkittävä vaikutus maksujen määriin ja siten kunnan maksutulokertymään. Yleisesti voidaan todeta, että toimikunnan mietinnöstä puuttuvat laskelmat ja usein arviotkin esitettyjen muutosten vaikutuksesta palvelujen kysyntään ja maksukertymään.

Talous- ja suunnittelukeskus toteaa, että terveydenhuollon maksuja koskevat ehdotukset ovat pääosin kannatettavia mutta ei pidä perustelluna maksuttomien palvelujen lisäämistä eikä maksujen alentamista. Esimerkiksi alle 18-vuotiaiden maksuton sairaanhoito aiheuttaisi tulomenetyksen, jonka kompensoinnista ei ole mitään esitystä.

Kotona annettavan palvelun maksun määräytyminen esitetyn mukaisesti on ongelmallinen maksuun sisällytettävien tukipalvelujen osalta erityisesti palveluasumisessa. Talous- ja suunnittelukeskus katsookin, että tukipalveluista tulisi voida määrätä maksu nykyisen järjestelmän

C:\TEMP\T\M\5\maksutoimikunta.doc

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	Tilinumero	Ly-tunnus
PL 20	Pohjoisesplanadi 11-13	+358 9 1691	+358 9 655 783	800012-62637	0201256-6
00099 HELSINGIN KAUPUNKI	Helsinki 17				Alv.nro
talousjasuunnittelukeskus@hel.fi	http://www.hel.fi/taske/				F102012566

19.12.2005

mukaisesti tai jättää kunnille mahdollisuus päättää sisällöllisesti erilaista palvelua saavien asiakasryhmien maksuista eri perustein.

Päivähoidon maksujen määräytymisestä mietinnössä todetaan, että maksujen perusteena oleva perhekäsite uudistetaan vastaamaan perheen todellista kokoa. Lakiesityksen 27 §:ssä perheeksi määritellään avioliitossa tai avioliitonomaisissa olosuhteissa elävät henkilöt sekä samassa taloudessa elävät alaikäiset lapset. Kuitenkin 49 §:ssä maksua määrättäessä perheen tuloina otetaan huomioon lapsen ja hänen kanssaan yhteistaloudessa elävän vanhemman tai muun huoltajan tulot. Perhekäsitteen tulisi olla maksun määräytymisessä sama kuin perheen koon huomioonottamisessa, jolloin perheen tuloihin laskettaisiin myös avopuolison tulot. Liitteessä 3, Malli tulokäsitteen selkeyttämiseksi verollisuuden perusteella, on päivähoidon maksun perusteena olevina tuloina kuitenkin pidetty palvelun käyttäjän ja hänen kanssaan yhteistaloudessa (avioliitto/avoliitto) elävän henkilön kokonaistuloja.

Muista toimikunnan esittämistä muutoksista sosiaalitoimen maksuihin talous- ja suunnittelukeskus toteaa, että maksujärjestelmän läpinäkyvyyttä ja maksujen yhtenäisyyttä parantavat ehdotukset ovat sinänsä kannatettavia mutta niissä tulisi ottaa huomioon sosiaalilautakunnan lausunnossa esitetyt täsmennykset. Ehdotusten vaikutusten arviointia vaikeuttaa em. taloudellisten laskelmien puuttuminen ja talous- ja suunnittelukeskus pitääkin välttämättömänä lisäselvitysten ja kuntakohtaisten laskelmien tekemistä ennen toteutusta.

Talous- ja suunnittelukeskus pitää kiireellisimmmin toteutettavana maksujen tasokorotusta ja sitomista indeksiin kustannuskehityksen huomioon ottamiseksi. Samoin välittömästi toteuttamiskelpoisia ovat terveyskeskusmaksun määräytyminen, päivystysmaksun yhdenmukaistaminen poliklinikkamaksun kanssa, apuvälineitä koskevat maksumuutokset, sakkomaksun laajentaminen, hammashuollon maksujen porrastus sekä pitkäaikaisen laitoshoidon maksun korottaminen 85 %:iin nettotuloista.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Tapio Korhonen
rahoitusjohtaja

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Liisa Viljanen
erityissuunnittelija